

Zastavme konečně biopaliva

Přimíchávání biopaliv do nafty a benzínu klasické pohonné hmoty už roky zdražuje a znehodnocuje. Navíc je zřejmé, že biopaliva životnímu prostředí více škodí, než prospívají. Proto je již od roku 2010 cílem Kverulanta zastavit toto škodlivé plýtvání. Vláda počátkem března 2022 avizovala zastavení přimíchávání, ale ve skutečnosti byla zrušena jen jedna část povinnosti, kterou distributoři pohonných hmot mají. Hned za škrtnutým paragrafem totiž v zákoně na ochranu ovzduší následuje další, který jim ukládá povinnost snižovat emise skleníkových plynů o šest procent oproti roku 2010, a to bez biopaliv nejde. Proto Kverulant.org napsal všem senátorům a požádal je, aby pokryteckou změnu zákona odmítli schválit. To se však nestalo a šance, že biopaliva budou skutečně konečně zastavena, je opět v nedohlednu. Kverulant však svůj boj proti biopalivům nevzdává. Oceňte Kverulantovu vytrvalost alespoň symbolickým darem.

22. května 2021, v mezinárodní den biodiverzity a v den výročí spuštění hry Pac-Man, skupina Ztohoven na protest vytvořila Pac-Mana v řepkovém poli, na kterém hospodaří koncern Agrofert. Foto: Ztohoven

Na přelomu tisíciletí zachvátila bohatý svět mánie biopaliv. Do čela této kampaně se postavila Evropská unie, která v roce 2003 stanovila členským zemím povinnost přijmout zákony, které zajistí, aby biopaliva do roku 2010 tvořila minimálně 5,75 % všech prodávaných motorových paliv. Rozvojové země, dokonce i ty, které obvykle stojí na pokraji hladomoru, byly tlačeny k pěstování plodin, z nichž se místo potravin vyráběl ethanol. Tento trend měl původně nadšenou podporu řady zelených organizací, které jej vítaly jako předzvěst odchodu od fosilních paliv. Negativní dopady však na sebe nenechaly dlouho čekat a byly větší, než většina zastánců biopaliv předpokládala. Charitativní organizace ActionAid spočítala, že stejné množství plodin, které v podobě biopaliva naplní nádrž vozu typu SUV, by uživilo 1 dítě po celý rok a že každý litr biopaliva znamená obětování zhruba 10 jídel.*

Zavedení povinného přimíchávání

Od 1. září 2007 bylo v ČR zavedeno povinné přimíchávání biosložky do nafty a benzínu. Nejprve musela veškerá motorová nafta obsahovat minimálně 2 % biosložky. V roce 2010 se její podíl povinně zvýšil na 4,5 % u nafty a 3,5 % u benzínu. Pak musely dodavatelé pohonných hmot přimíchávat povinně alespoň 6 % do nafty a 4,1 % do benzínu.

Zvýšení povinného podílu dosáhl Andrej Babiš (ANO) důrazným lobbováním v poslanecké sněmovně. „*Ano, lobboval jsem za biopaliva. Volal jsem třeba některým poslancům. Nebojím se říkat své názory nahlas,*“ přiznal tehdy Hospodářským novinám poté, co sněmovna přehlasovala prezidentovo veto. Nejen za tento čin si Andrej Babiš vysloužil místo na Kverulantově blacklistu. Situaci, ve které k přehlasování veta tehdejšího prezidenta Klause došlo, popisuje velmi zasvěceně Robert Břešťan z Hlídacího psa.

Lobbing Andreje Babiše

Byl to čtvrtek 27. května 2010 a hned druhý den začínaly parlamentní volby. Poslanci a poslankyně počítali už jen hodiny do konce svého mandátu. S tím, že by se ještě stihlo projednat prezidentovo veto novely zákona o ovzduší – která právě zvýšení podílu biosložky v palivech zaváděla –, původně nikdo nepočítal. Zemědělské lobby ani Andreji Babišovi se ale na novou sněmovnu čekat nechtělo. Tehdejší prezident Agrární komory Jan Veleba to popsal takto: „Rozeslal jsem dopisy šéfům našich regionálních komor, aby se spojili s poslanci ve svých regionech. Sám jsem některé také oslovil, například místopředsedu ČSSD Bohuslava Sobotku. A tentokrát byla i velká součinnost s Agrofertem. Komunikoval jsem s Babišem a vím, že i on všemu věnoval mimořádné úsilí.“ A snaha se vyplatila. Poslanci se nakonec sešli na mimořádné schůzi. Na její svolání den před novými volbami tlačili zejména sociální demokraté a komunisté. Schválení novely nakonec proběhlo hladce. Schůze začala zhruba v 11.20 a za hodinu bylo po všem. Pro bylo 125 poslanců: sociální demokraté, komunisté, zelení, lidovci i polovina přítomných občanských

demokratů. Pro mimochodem tehdy hlasoval i Miroslav Kalousek. Proti bylo jen 22 ze 160 přítomných poslanců a poslankyň. Pro přesnost dodejme, že ANO tehdy ještě ve sněmovně nesesedělo. To se však změnilo v roce 2013.

V říjnu 2013 proběhly v ČR sněmovní volby. Po nich Andrej Babiš obsadil post ministra financí. Že se nejednalo o kolosální konflikt zájmů, si patrně nemysleli už ani redaktoři Babišových novin. Právě biopaliva byla oblastí, na které panu Babišovi velmi záleželo a kde byl konflikt zájmů velmi zřejmý. A tak jeho ministerstvo připravilo pokračování daňového zvýhodnění vysokoprocenčních a čistých biopaliv. To původně mělo skončit s koncem června 2015. Vláda v únoru 2013 odsouhlasila novelu zákona o spotřebních daních, jež toto zvýhodnění prodlužuje. Andrej Babiš za to čelil velké kritice a v hlavní politické debatě České televize na svoji obhajobu uvedl: *„Moje firmy nedostávají žádné dotace za biopaliva. Necht' to každý slyší už konečně. Ani korunu! Výhoda je ve spotřební dani. To znamená, kdo má tu výhodu? České dráhy, přepravci, dopravní podnik ČSAD. Moje firmy s tím nemají nic společného jako výrobce biopaliv...“* Všechno to byla pravda. Až na tu poslední větu. V ní se skrývala celá potíž zatím nejjasnějšího střetu zájmů ministra financí a majitele Agrofertu. Zákon z dílny Babišových úředníků a vlády, kde byl Babiš vicepremiérem, prodloužil podporu spotřeby biopaliv. Motivoval dopravce, aby je kupovali. A oni je nakupovali ročně za mnoho miliard. Úleva na spotřební dani dělala biopaliva mnohem dostupnějšími. Když však klesla cena benzínu a nafty pod 30 Kč za litr, jako se to stalo v roce 2015, vytlačily nízké ceny klasických paliv biopaliva. Ani daňová podpora nestačila zastavit pokles zájmu. Na podzim 2015 tak klesl meziroční prodej ‚biobenzínu‘ E85 o 27 procent.

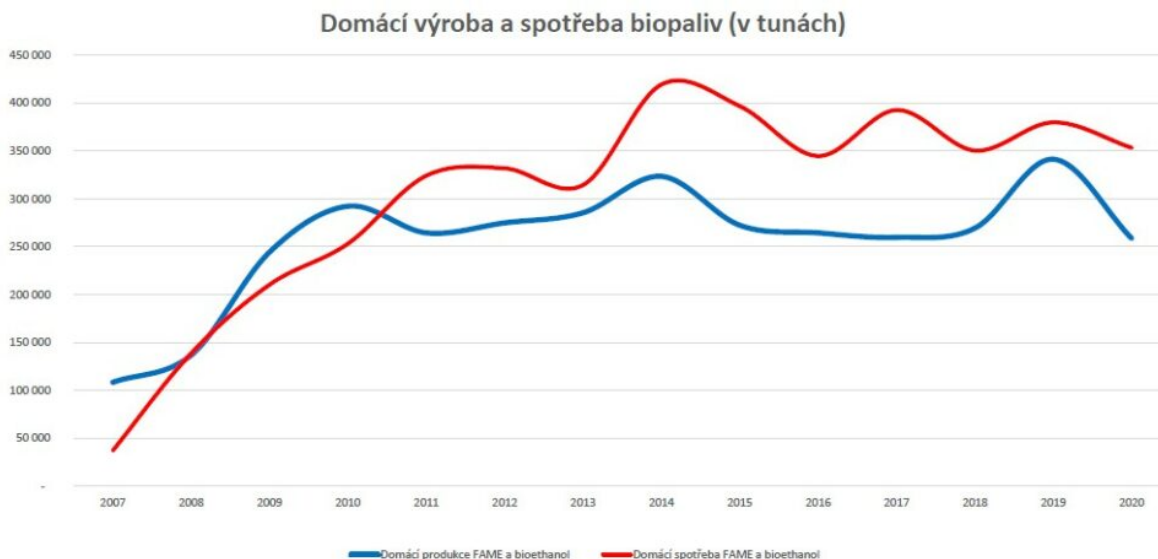

Watch Video At: <https://youtu.be/Lsl52yAmJSY>

Kvůli biopalivům zmizely pralesy o rozloze Nizozemska

V červnu 2021 T&E zveřejnila závěrečnou zprávu o svojí studii s názvem „Deset let neúspěšné politiky EU v oblasti biopaliv“. Organizace také vyzvala Evropskou komisi, aby okamžitě skončila s podporou přimíchávání zejména palmového a sójového oleje, protože to vede k odlesnění ploch v Asii a Jižní Americe.

I když řada zemí přimíchává do pohonných hmot lokálně pěstované biosložky, pro splnění podílu obnovitelných zdrojů musí velká část dovážet palmový a sójový olej z Jižní Ameriky a jihovýchodní Asie. „*Od roku 2010 byly kvůli poptávce po levné biosložce zlikvidovány čtyři miliony hektarů pralesů,*“ uvedla organizace ve své studii. Podle T&E nepřinesla podpora biopaliv zlepšení životního prostředí, ale naopak jeho zhoršení. „*Měla to být politika pro záchranu planety, ale místo toho ji likviduje,*“ uvádí T&E. Dovážená biosložka tvoří podle T&E až 80 % celkové evropské spotřeby. Ani Česká republika se bez dovozu biopaliv neobejde. Od roku 2020 do roku 2022 dovážela již kolem 42 % své roční spotřeby.

Graf: Kverulant.org

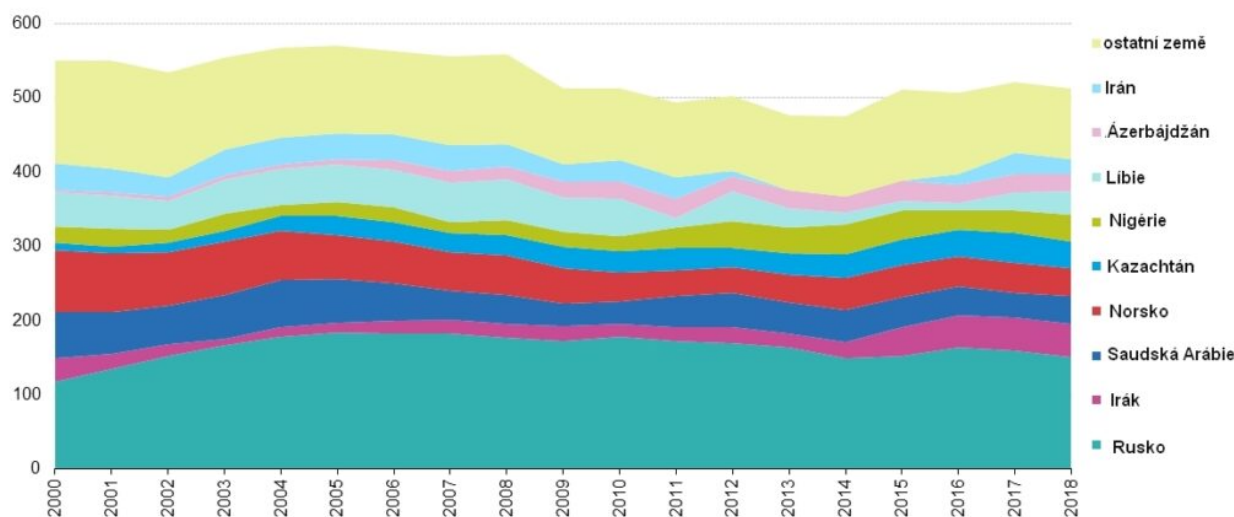
Deklarované cíle zůstaly nesplněny

Deklarovanými důvody pro zavedení biopaliv bylo snížení dovozu ropy do EU, tvorba nových pracovních míst a snížení emisí CO₂. Žádného z těchto cílů nebylo dosaženo. Nová pracovní místa vytvořena nebyla. To dokazuje trvalý pokles počtu zaměstnanců v českém zemědělství. V roce 2003 bylo v zemědělství podle údajů ČSÚ zaměstnáno 141 tisíc osob. Od té doby toto číslo klesá. V roce 2018 to vypadalo, že se počet pracovníků stabilizoval, ale v roce 2020 činil pokles 1,2 procenta, bylo jich tak zhruba 99 tisíc.

Dovoz ropy do EU neklesl

V roce 2018 činil celkový dovoz ropy do EU 512,5 milionu tun. To je téměř stejně jako v roce 2010, kdy celkový dovoz činil 512,8 milionu tun. Hlavní dovoz v roce 2018 pocházel z Ruska (151,6 milionu tun), Iráku (44 milionů tun), Saúdské Arábie (37,8 milionu tun), Norska (36,7 milionu tun) a Kazachstánu (36,5 milionu tun).

Dovoz ropy do EU (miliony tun)

zdroj Eurostat

Graf: Kverulant

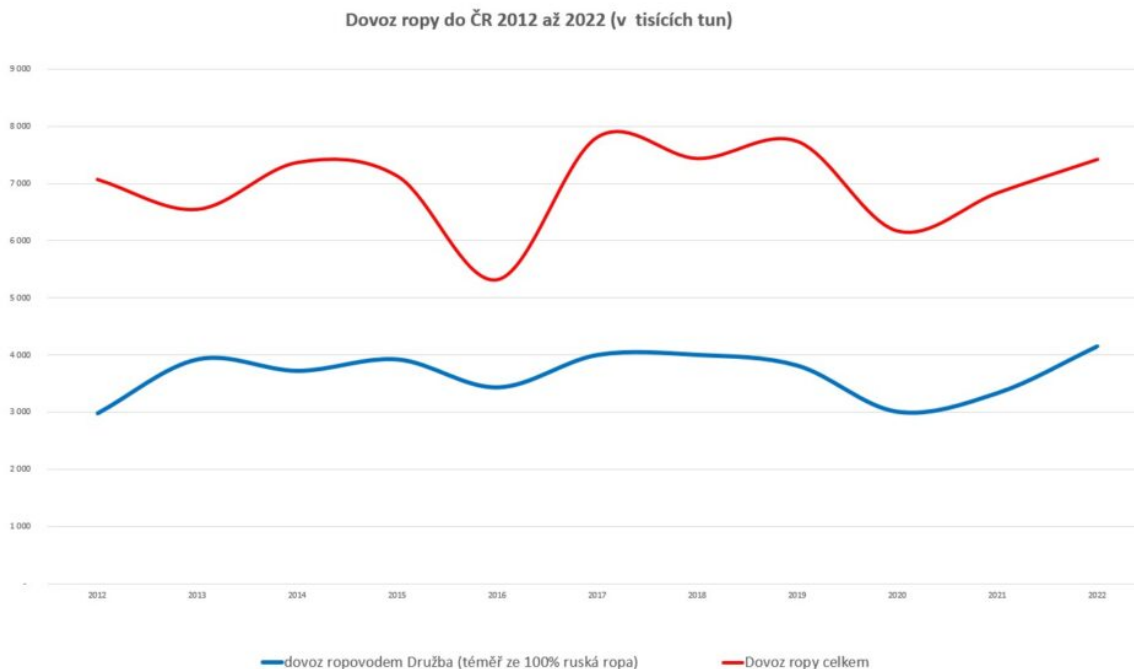
Ruský dovoz byl před napadením Ukrajiny relativně stabilní téměř dvě desetiletí. Zdá se, že na tom příliš nezměnily ani sankce na dovoz ruské ropy zavedené. V dubnu 2023 na to upozornilo finské Středisko pro výzkum energií a čistého vzduchu (CREA). Ve své zprávě uvádí, že země, které nadále bez omezení dovážejí ruskou ropu, následně prodávají ropné produkty zemím, které sankce na ni zavedly s cílem omezit příjmy Moskvy z vývozu fosilních paliv.

Takže země, které zavedly sankce, sice snížily dovoz ropy přímo z Ruska – v některých případech prakticky na nulu, zároveň ale skokově zvýšily dovoz ropných produktů od největších dovozců ruské ropy. Podle zprávy Střediska pro výzkum energií a čistého vzduchu funguje pět zemí jako pračka ruské ropy. Jde o Čínu, Indii, Turecko, Spojené arabské emiráty a Singapur. Vývoz ropných produktů ze zmíněných pěti zemí podle zjištění studie od ruské invaze výrazně stoupl a hlavní podíl na tom mají právě státy, které dovoz ruské ropy omezily či úplně zakázaly.

Ani dovoz ropy do ČR neklesl

Podle údajů publikovaných Ministerstvem průmyslu a obchodu (MPO) byl dovoz ropy od roku 2012 do roku 2022 prakticky stejný, resp. kolísá kolem hodnoty 7 milionů tun. Ruská ropa, která k nám

přitekla ropovodem Družba, se na této spotřebě podílí v průměru 56 %. V roce 2022 se do ČR dovezla ropa v celkovém množství 7 424,8 tisíce tun. To představuje nárůst o 8,5 % v porovnání s rokem 2021. Z tohoto množství bylo 56 % ropy dovezeno z Ruska.

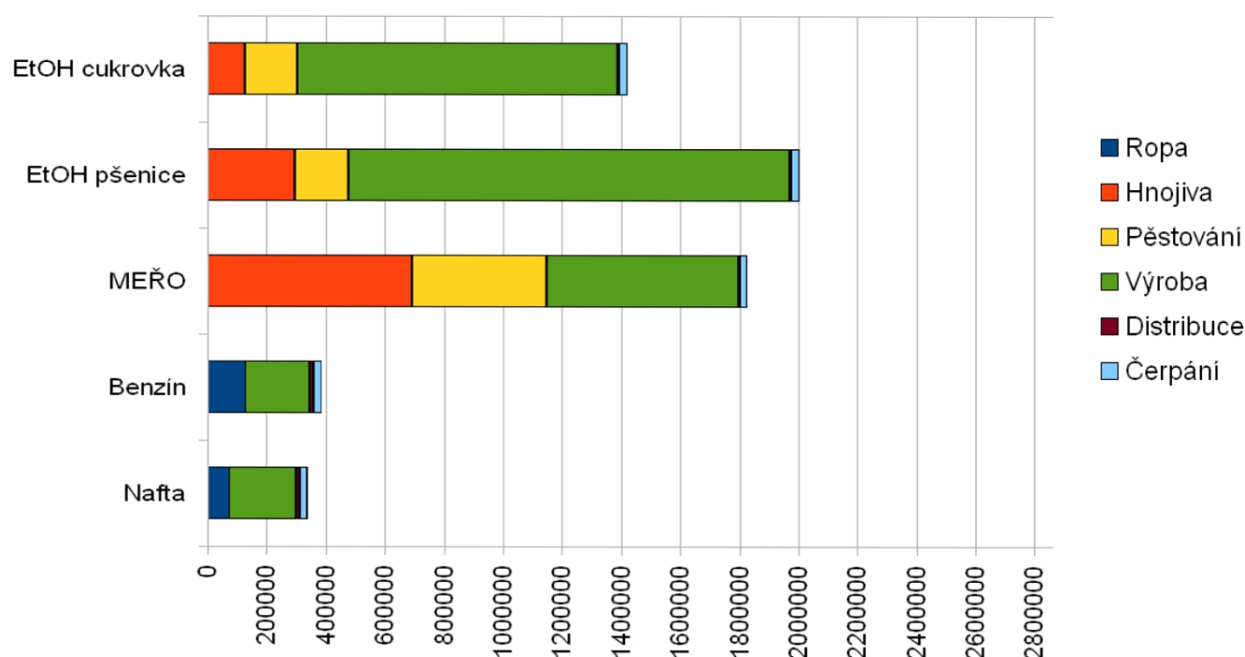
Dovoz ropy do ČR 2012 až 2022. Graf: Kverulant.org z údajů MPO

Snížení produkce CO₂?

A jak to dopadlo s dalším cílem, pro který jsme biopaliva údajně zavedli? Skutečně jsme díky nim snížili emise CO₂? Podle již citované zprávy organizace Transport & Environment z roku 2021 rozhodně ne. Podle organizace biopaliva produkují až třikrát více emisí CO₂ než diesel vyrobený jen z ropy.

Podle studie vypracované v roce 2010 pro Ministerstvo životního prostředí vzniká při výrobě paliva bionafty (MEŘO) z řepky olejky dokonce 5,3× víc CO₂ než při výrobě nafty. Srovnání výroby lihu (EtOH) a benzínu vyznívá jen o málo lépe. Produkce lihu ze pšenice vyprodukuje 5,1× více CO₂ než výroba benzínu. Extrakt studie je možné si prohlédnout [zde](#).

Emise CO₂ ekv. [g/t]

Emise CO₂ podle druhu paliva, zdroj: Centrum dopravního výzkum, graf: Kverulant.org

Spalování bionafty škodí zdraví více než spalování nafty klasické

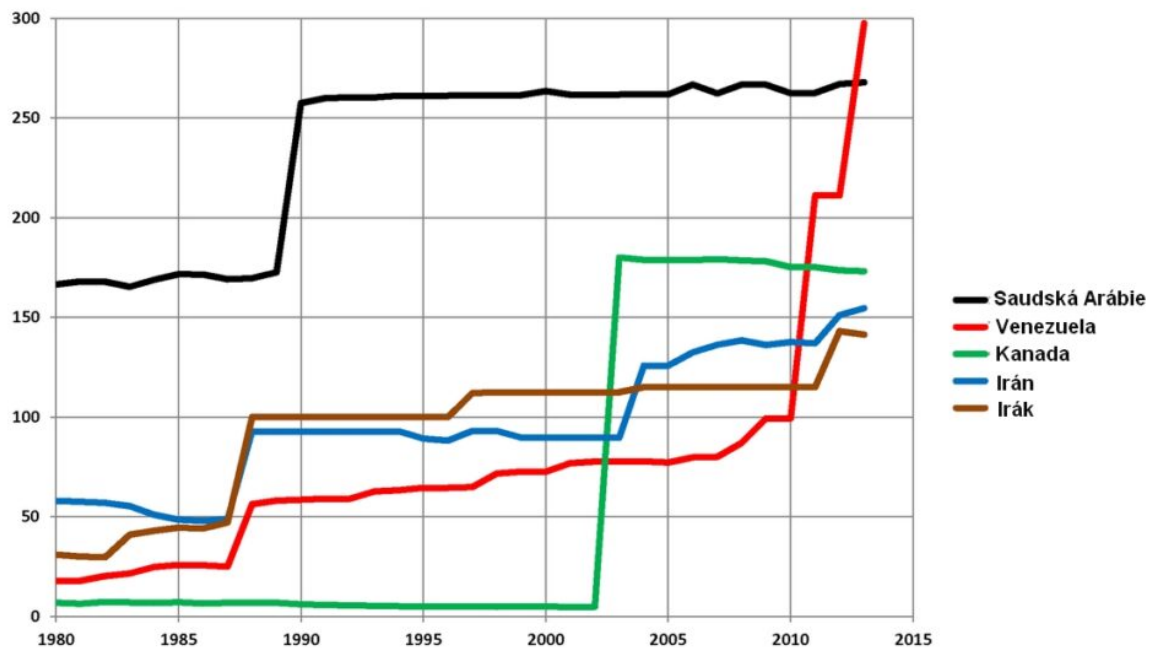
„Kdo tankuje biopaliva a především bionaftu založenou na příměsí metylesteru řepkového oleje, zabijí okolí.“ S takovým zjištěním přišli australští vědci, jejichž výzkum publikoval v roce 2014 australský magazín Science Network. Vědci zkoumali především vliv zplodin různých druhů nafty na dýchací systém člověka a hlavně na plíce. K testu použili klasickou čistou syntetickou naftu, dále pak naftu s 20% příměsí řepkového oleje a nakonec čistou bionaftu, tedy stoprocentní metylester řepkového oleje. První překvapivé výsledky vznikly už při samotném spalování tří různých druhů nafty. Simulace spalování měla navodit stav částečného zatížení dieselového motoru. Motor na bionaftu vykazoval mnohem vyšší emise oxidu uhelnatého, ale také démonizovaného oxidu uhličitého. S jistou nadsázkou tak lze tvrdit, že bionafta způsobuje globální oteplování!

Zvedly se i emise oxidu siřičitého a dusičitého. Nižší byly jen emise oxidu dusnatého. Nejhorších výsledků dosáhla čistá bionafta i při měření produkce pevných částic menších než jeden mikrometr, na druhém místě skončila dvacetiprocentní bionafta. Čistá syntetická nafta produkuje pevných částic nejméně. Mikroskopické pevné částice na sebe vážou především toxické látky, se kterými pak pronikají do dýchacích cest člověka a tudy do krevního oběhu. Jak na to reagovaly plíce člověka, respektive plicní buňky? Čím větší byl podíl bionafty ve spalovaném palivu, tím na tom byly buňky hůře. Odumíraly rychleji nebo začaly produkovat více interleukinů, což znamená, že vlastně reagovaly jako při počínajícím těžkém plicním zánětu.

Ropy je stále dost

Jistě, ropou je třeba šetřit, ale neplatí, že ropa je kriticky málo a bude brzo vyčerpána. Kdysi často citovaný Římský klub v roce 1972 ve zprávě Meze růstu varoval, že svět stojí před vyčerpáním přírodních zdrojů, především ropy, a to do roku 1992. Nic z toho se nestalo. Naopak, jsou objevována stále nová a nová velká naleziště.

potvrzené zásoby ropy v pěti největších nalezištích (miliardy barelů)

zdroj U.S. Energy Information Administration (EIA)

Graf: Kverulant.org

Anketa

Souhlasíte s povinným přimícháváním biopaliv do benzínu a nafty?

1 852 (10 %)

1 068 (6 %)

1 364 (7 %)

14 112 (77 %)

O kolik zdražovala biopaliva benzin a naftu?

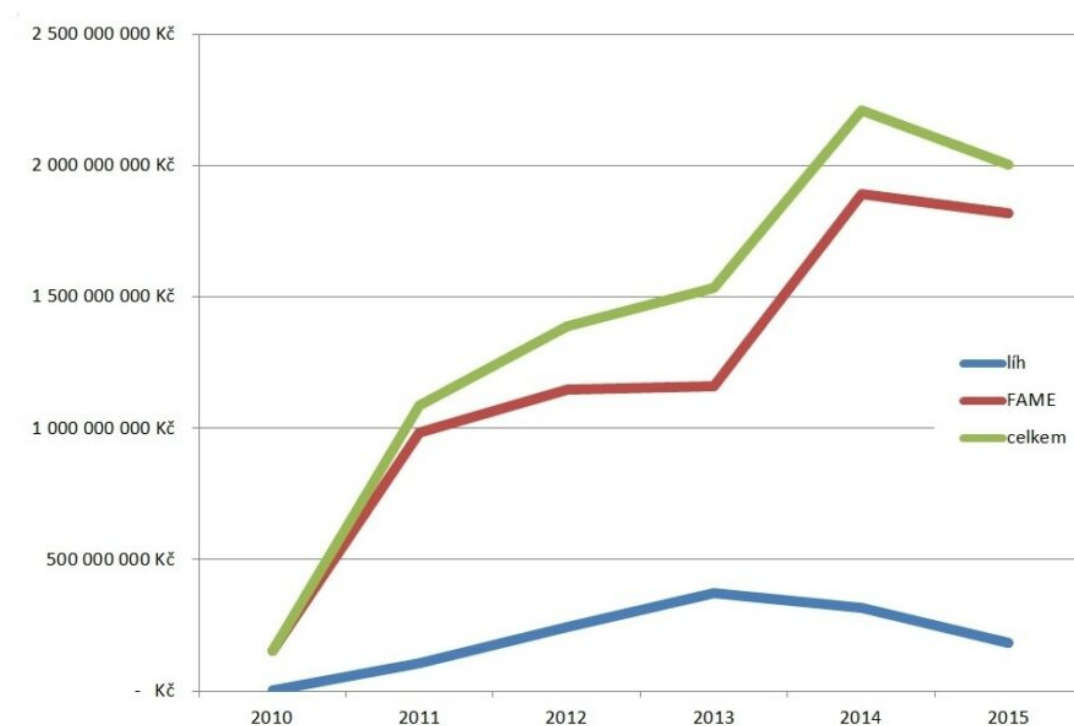
Jak už bylo uvedeno, od 1. září 2007 bylo v ČR zavedeno povinné přimíchávání biosložky do nafty a benzínu. To, po většinu času, klasické pohonné hmoty zdražovalo. Kverulant spočítal, že v roce 2019 biosložky zdražovaly benzin v průměru o 20 haléřů na litr a naftu o 48 haléřů. Ovšem v listopadu 2019 to bylo dokonce 30 haléřů na litr benzínu a 63 haléřů na litr nafty. Majitelé benzinových vozů připláceli v roce 2019 při nájezdu 18 000 kilometrů a průměrné spotřebě $8,5 \text{ l}/_{100 \text{ km}}$ 310 korun. Majitelé dieselových motorů připláceli při stejném nájezdu 645 korun. Podobné to bylo v roce 2018. Majitelé benzinových vozů připláceli 39 haléřů na litru a erár jim vytáhl za rok z kapsy 645 korun. Majitelé naftových vozů připláceli 35 haléřů na litru a zaplatili navíc 477 korun. Velmi podobné to bylo i v předchozích letech.

Celkem motoristé v roce 2019 vydali při tankování navíc částku 3,3 miliardy korun. V roce 2018 2,9 miliardy korun, v roce 2015 2,7 miliardy korun. V letech 2013 a 2014 to bylo přibližně 2,5 miliardy, v roce 2012 jen o něco méně, a to 2,4 miliardy korun. V roce 2011 činil tento výdaj 2,8 miliardy korun. Od roku 2011 do roku 2019 tak stát donutil motoristy sáhnout do kapes pro téměř 24 miliard korun navíc.

Kolik se nevybralo na daních?

K celkovému účtu za biopaliva je třeba ještě připočítat za každý rok průměrně 1,4 miliardy korun. Tolik totiž stát tratil na tom, že biopaliva jako E30 a E85 byla do konce roku 2015 z velké části osvobozena od spotřební daně. Proto stát v roce 2010 nevybral daně ve výši 153 milionů korun, ale v roce 2014 už to bylo rekordních 2,212 miliardy Kč namísto plánovaných 1,643 miliardy korun. V roce 2015 došlo konečně k malému poklesu daňového nevyběru, stát tehdy podpořil biopaliva částkou jen o něco málo vyšší než 2 miliardy korun. Stát od roku 2010 do konce roku 2015 podpořil biopaliva snížením daně téměř o 8,5 miliardy korun.

Daňová podpora biopaliv

zdroj Ministerstvo financí

Graf: Kverulant.org

Chraňme životní prostředí

Životní prostředí je totéž co prostředí k životu. Je třeba se do omrzení ptát, kolika lidem na světě a především v České republice biopaliva prospěla, jak se zlepšil jejich a náš každodenní život a kolika naopak biopaliva uškodila. Vše nasvědčuje tomu, že biopaliva ve světě způsobila velké zdražení potravin, škodila i 6 milionům motoristů v ČR a s jistotou prospívala jen Andreji Babišovi, který je vyráběl.

Kverulant opakovaně psal vládě

Kverulant trval na doložení skutečných důsledků a nákladů zavedení biopaliv a požadoval tomu odpovídající reakci. Volal po vyhodnocení tehdy pětiletého povinného přimíchávání biopaliv v ČR. Kverulant s týmem spolupracovníků již v roce 2012 formuloval otázky, na které by veřejnost měla znát odpovědi.

Tehdejší premiér Petr Nečas, ministři průmyslu, životního prostředí a dopravy odpovídali, že žádnou studii nepotřebují, protože biopaliva nařídil Brusel, a tak se nedá nic dělat:

Česká republika se přístupovou smlouvou k Evropské unii zavázala, že bude transponovat do svých legislativních předpisů všechny její závazné předpisy, mezi něž patří zejména všechny směrnice Evropského parlamentu a Rady. Náhrada fosilních paliv biopalivy vychází ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/28/ES, podle níž má každý členský stát zajistit, aby podíl energie z obnovitelných zdrojů v dopravě činil 10% do roku 2020. Česká republika jako člen Evropské unie je povinna splnit tento cíl. Z tohoto pohledu se jeví využívání biopaliv v horizontu do roku 2020 v podstatě jako jediná možnost vedoucí ke splnění tohoto cíle.

Se srdečným pozdravem

citace z odpovědi premiéra Petra Nečase 30.5.2012

Krátký film **Žlutá nemoc**

Kverulant natočil o pěstování řepky film **ŽLUTÁ NEMOC**. Filmem provází publicista Marek Šálek, který společně s biologem RNDr. Radimem Špačkem uvádí ty nejdůležitější argumenty proti pěstování řepky ve velkém. Film byl natočen v květnu 2013 a má podtitul „V nejžlutější zemi světa se srnkám nedaří“. Možná si říkáte, co mají s problematikou biopaliv společného srnky. Podívejte se na náš krátký film:

Watch Video At: <https://youtu.be/YDqja3eXfds>

Snímek poukazoval zejména na to, že biopaliva vedou k emisím více skleníkových plynů než tradiční pohonné směsi a jsou jen drahým plýtváním. Film také tvrdil, že v důsledku pěstování řepky olejky umíraly v České republice každé jaro tisíce srnek. Řepka pro ně byla první zelenou potravou, ale byla pro ně jedovatá. To se naštěstí změnilo a zemědělci již začali pěstovat takové odrůdy řepky, které srnkám již téměř neškodí. Kverulant věří, že k tomuto obratu přispěl i svým filmem.

Babiš profituje na biopalivech

Jak již bylo uvedeno, od roku 2011 do roku 2019 stát donutil motoristy sáhnout do kapes pro téměř 24 miliard korun navíc. Nemalá část této sumy skončila ve společnosti Preol z holdingu Agrofert ministra financí Andreje Babiše. Ten hned po spuštění Preolu v roce 2010 vydělal 751 milionů korun. Největší tuzemský výrobce biopaliv Preol v roce 2014 vydělal 336 milionů korun a celý zisk v dividendě vyplatil mateřskému Agrofertu. Na splatné dani z příjmu právnických osob tehdy odvedl do státní kasy pouhých 382

tisíc. Tedy téměř tisíckrát méně, než kolik činila zmíněná dividenda. Jak je takový nepoměr možný? Firmě to umožnily velkorysé investiční pobídky, díky nimž mohla uplatnit obří slevu na dani.

V únoru 2017 vstoupil v platnost zákon, podle kterého nemůže být dodavatelem státu žádná firma patřící členovi vlády. Je naprosto evidentní, že tento zákon byl od samého začátku masivně porušován zejména Babišovým holdingem Agrofert. Tak například Správa státních hmotných rezerv platila v těchto letech ročně Agrofertu za uskladnění sušeného mléka, obilí a mraženého masa 160 milionů korun. Stamilionové příjmy měl Agrofert i od Lesů ČR. Od února 2017, kdy vstoupil v platnost zákon o střetu zájmů, zde realizoval Agrofert zakázky v objemu 2,2 miliardy korun. Největším ignorantem zákona je však dceřiná firma Agrofertu společnost Preol, která do státního Čepu dodávala biopaliva.

Preol tak od roku 2017 do června 2019 dodal Čepu biopaliva za více než pět miliard korun. Kverulant roky protestoval proti pokračující agrofertizaci České republiky a volal zejména po změně legislativy. I jeho zásluhou tato změna přišla. Zákon o evidenci skutečných majitelů 1. června 2021 potvrdil, že premiér Andrej Babiš je ve střetu zájmů, neboť byl stále skutečným majitelem Agrofertu.

Fotokoláž: Kverulant.org

Veřejnost biopaliva nechce

Z reprezentativního průzkumu, který pro Kverulanta zpracovala mezinárodní výzkumná agentura GFK a který se uskutečnil na konci listopadu 2016, vyplynulo, že vyšší ceny paliv s biosložkou veřejnosti vadily (téměř 60 % lidí). Více vadily mužům (67 %) a aktivním řidičům (74 %). Stávající podíl povinně přimíchávané biosložky lidé zvyšovat nechtěli. Většina veřejnosti (57 %) se domnívala, že by měl být zachován na současné úrovni. Třetina respondentů byla toho názoru, že podíl biopaliv by se měl spíše nebo rozhodně snížit. Více než čtvrtina veřejnosti si nemyslela, že přidávání biosložek do paliv skutečně snižuje emise CO₂.

V červnu roku 2017 se biopalivům věnovala i vědecká redakce stanice Českého rozhlasu Plus. Reportáž byla uvedena s podtitulem „*Biopaliva měla být zachráncem klimatu i zemědělství. Jediné, co ale prokazatelně dokázala, je zdražit pohonné hmoty*“. Kverulant jako letitý kritik konceptu povinného přimíchávání biopaliv dostal v pořadu prostor.

Konec biopaliv?

Na jaře 2019 navrhly čtyři desítky poslanců zrušit povinné přimíchávání biopaliv do benzínu a nafty zcela. S návrhem přišli ve sněmovně Piráti a přidali se k nim poslanci ODS, TOP 09, SPD a STAN. Zopakovali Kverulantovy argumenty, že přimíchávání biopaliv první generace přináší negativní důsledky a podle řady důkazů se nepodílí na snižování emisí skleníkových plynů. Tehdejší premiér a hlavní výrobce biopaliv Andrej Babiš návrh odmítl a označil ho za nesmysl. Kupodivu Ministerstvo dopravy, byť i to měl tehdy v rukou Babiš, se zrušením přimíchávání naopak souhlasilo. Ministerstvo tehdy připomnělo, že povinné přimíchávání představuje jen jeden z možných způsobů, jak dosáhnout desetiprocentního cíle používání energie z obnovitelných zdrojů v dopravě k roku 2020. Čtyřicet poslanců ve dvousetčlenné sněmovně bylo však stále málo na to, aby bylo povinné přimíchávání již zrušeno. Navíc Babišova politická divize Agrofertu, hnutí ANO, přešla do ofenzivy.

Poslanec ANO Pavel Pustějovský chtěl navýšit povinné přimíchávaný podíl biosložky v benzínu z 4,1 procenta objemových na 8,8 procenta již v roce 2020. Pustějovský vložil do návrhu zákona o nouzových zásobách ropy příležitost. Jako obvykle v těchto případech byl i tento útok na naši peněženku odůvodněn tvrzením, že to tak po nás chce Evropská unie. Kverulant opět protestoval, a i proto byl návrh počátkem prosince 2020 zamítnut.

Ale Babišův lobbying byl úporný, a tak poslanec Pustějovský načel svůj návrh na zvýšení podílu biosložek v létě 2021 znovu. Tentokrát do nenápadně znějícího zákona o podporovaných zdrojích. V něm se hlavně určuje výše podpory pro obnovitelné zdroje energie, jako jsou solární elektrárny nebo podpora fotovoltaiky. Kverulant opět protestoval a napsal všem poslancům a senátorům. I proto tento příležitost neprošel.

Konec biopaliv se nekoná

V pondělí 25. dubna 2022 podepsal klíčový distributor nafty a benzínu státní společnost ČEPRO rámcovou dohodu na dodávky biosložky pohonných hmot s firmou PREOL z Babišova holdingu. Předmětem smlouvy byly dodávky biopaliv vyráběných zejména z řepky olejky na dobu od 1. 2. 2022 do 31. 12. 2023. Hodnota smlouvy je 6,4 miliardy korun bez DPH a 7 744 000 000 činí cena s DPH.

5. Klasifikace předmětu veřejné zakázky

CPV kód	Druh pohonné hmoty
09134230-8	Bionafta
09134232-2	Bionafta B100

6. Předpokládaná hodnota veřejné zakázky a zdroje financování

Předpokládaná hodnota všech dodávek realizovaných za celou dobu trvání Rámcové dohody činí částku ve výši **6.400.000.000 Kč** (slovy: šest miliard čtyři sta milionů korun českých) bez daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“) a bez spotřební daně (dále jen „SPD“).

citace ze smlouvy mezi společností ČEPRO a PREOL z 25 dubna 2022

Vedle smlouvy na nákup bionafty uzavřelo ČEPRO také dvě rámcové smlouvy na nákup biolihu (neboli bioetanolu) v hodnotě 1,4 miliardy korun (bez DPH). Stalo se tak o něco dříve, na přelomu března a dubna 2022. Dodavatelé byli dva, a to největší slovenský výrobce biolihu Enviral a český producent Ethanol Energy. Také v tomto případě na tom bude profitovat expremiér Babiš. Jeho Agrofert vlastní Ethanol Energy z 50 procent.

Přitom vláda už 9. března 2022 v reakci na růst cen pohonných hmot v souvislosti s válkou na Ukrajině rozhodla o zrušení povinného přimíchávání biosložky do pohonných hmot. Premiér Petr Fiala na tiskové konferenci po jednání vlády dokonce uvedl, že ekologický dopad přimíchávání biosložek je v současnosti již překonaný a sporný. „Vydělává na tom jen pár firem. Zároveň to umožní našim zemědělcům, aby na polích pěstovali více obilí,“ uvedl. Následně předložilo Ministerstvo životního prostředí

novelu zákona o ochraně ovzduší a 27. dubna ji schválila sněmovna. Pro zákon hlasovalo 144 ze 158 přítomných poslanců, třináct poslanců hnutí ANO se zdrželo hlasování, stejně jako jedna poslankyně KDU-ČSL.

Zákon o ochraně ovzduší má dvě klíčové části. Vládou proškrtaný a parlamentem schválený § 19, kde byla definována povinnost přimíchávat min 4,1 % lihu do benzínu a 6,0 % biosložky do nafty. Ale hned za proškrtaným paragrafem v zákoně na ochranu ovzduší následuje další, který olejářům pod hrozbou pokuty ukládá povinnost snižovat v dopravě emise CO₂ o 6 % oproti roku 2010. Nejlevnějším nástrojem pro plnění úspory emisí jsou tzv. UER (Upstream Emission Reduction). Jedná se o certifikáty, které potvrzují snížení emisí CO₂ při těžbě nebo přepravě ropy a plynu, kdekoliv na světě. Tyto „odpustky“ jsou o řád levnější než biopaliva či nákup takzvaných emisních úspor. Jenže použití UER je v české legislativě velmi přísně omezeno na 1 % emisí skleníkových plynů. Tedy 1 % lze uspořit levně pomocí UER a dalších 5 % draze pomocí biopaliv.

Z výše uvedeného je zřejmé, že vládou prezentovaný konec biopaliv byl jen populistickým plácnutím do vody. V květnu 2022 na to Kverulant upozornil všechny senátory. Také senátu navrhl, aby zvýšil možnost započítat UER z 1 % na 6 %. Marně. Senátoři 18. května 2022 zákon na ochranu ovzduší schválili. Kverulant to považuje za další promarněnou šanci zastavit nesmyslné a drahé plýtvání.

Zvýšení podílu biopaliv v benzínu na dvojnásobek

Na přelomu roku 2023 a 2024 se situace ještě zhoršila. Většina čerpacích stanic začala na místo benzínu E5 obsahující jen 5 % biosložky prodávat benzin E10, který obsahuje biosložky 2x tolik. Donutila je k tomu výše zmíněná „Fialova novela“ zákona o ovzduší z května 2022, která nijak neupravila povinnost snižovat v dopravě

emise CO₂ o 6 % oproti roku 2010. Olejáři tak prakticky neměli jinou možnost, jak tuto povinnost splnit než začít v roce 2024 lít do benzínu dvakrát tolik lihu.

Špatné vlastnosti E10

Špatných vlastností benzínu E10 je hned několik. Vzhledem k vysokému obsahu kyslíku (35 %) má ethanol ve srovnání s benzinem podstatně nižší výhřevnost. To samo o sobě způsobuje vyšší spotřebu. Benzin E10 je také špatně skladovatelný a je tak použitelný jen asi tři měsíce od výroby. Problém je v tom, že ethanol na sebe váže vodu. Pro ty, kteří podobně jako motorkáři odstavují vozidla na zimu, to bude zdroj velkých problémů. Nechají-li v nádrži benzin, hrozí jim, že na jaře nenastartují. Ještě horší to bude pokud nebude nádrž dotankována až po okraj a do benzínu se bude dostávat vzdušná vlhkost. Dalším problémem je skutečnost, že líh rozežírání pryžové součásti palivové soustavy a způsobuje korozi.

Řešením je tankovat drahé vysokooktanové benzíny. Ty obsahují namísto lihu ethyl terc butyl ether (ETBE) vyráběný z ethanolu. Oproti ethanolu má menší tendenci vázat vzdušnou vlhkost a zvyšovat tenzi par paliva. Vyšší tlak par může způsobovat obtížný či nemožný start vozidla za nízkých teplot a snížený výkon studeného motoru.

Obecně lze konstatovat, že E10 poškozuje většinu automobilů vyrobených před rokem 2005. Najdou se ale i výjimky, kde je situace ještě horší. Například modely Alfa Romeo se zážehovými motory vyrobenými do konce roku 2010, s výjimkou modelů MiTo (všechny motory), Giulietta (všechny motory), 159 (1,8 16V, 1,8 TBI 16V a 3,2 JTS V6), Brera a Spider (1,8 TBI 16V a 3,2 JTS V6) a 8C.

Na stránkách Britské vlády si můžete vyhledat základní informace o tom, kterým dalším vozidlům E10 opravdu neprospívá. Stránky jsou bohužel v angličtině a neobsahují informace o opravdu všech vozech. Mimochodem Opel se v Británii jmenuje Vauxhall.

Pokročilá biopaliva

Počátkem prosince 2024 schválila Poslanecká sněmovna České republiky významnou novelu zákona o ochraně ovzduší, která zvyšuje podíl pokročilých biopaliv v pohonných hmotách. Tato změna je v souladu s evropskou směrnicí o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (RED III) (Renewable Energy Directive) a má za cíl snížit emise skleníkových plynů v dopravě. Novela stanovuje, že od roku 2025 musí dodavatelé pohonných hmot zajistit minimálně 1,2% podíl pokročilých biopaliv, přičemž tento podíl se má do roku 2030 postupně zvýšit až na 5.5 %.

Pokročilá biopaliva, která jsou předmětem této legislativní změny, zahrnují i tzv. vyspělá biopaliva (v angličtině “mature”). Tato biopaliva jsou specifikována v příloze IX B směrnice RED a mají určitým způsobem limitované použití. Jedná se především o odpadní tuky rostlinného i živočišného původu, které již nelze použít pro potravinářské nebo krmné účely. Typickým příkladem jsou tzv. UCOME, tedy odpadní rostlinné oleje kuchyňského původu, které se již i v České republice sbírají jako druhotná surovina.

Je důležité poznamenat, že množství těchto vyspělých biopaliv je zastropováno, aby se předešlo případným negativním dopadům na trh s potravinami a krmivy. Toto opatření má zajistit, že využívání těchto biopaliv bude udržitelné a nebude konkurovat jiným důležitým odvětvím. Schválená novela také zavádí systém certifikátů pro dodavatele pohonných hmot, který má zajistit transparentnost a kontrolu plnění stanovených cílů pro podíl pokročilých biopaliv.

Přesto je velmi pravděpodobné, že nová vyspělá biopaliva budou dražší než stávající biopaliva a zároveň existují pochybnosti o tom, zda jich bude dostatek k dosažení 5,5% cíle stanoveného směrnicí EU pro rok 2030. Použití pokročilých biopaliv je často determinováno vysokými náklady na jejich výrobu, a jak už to tak u zavádění pokročilých technologií úředním výnosem bývá, tak vývoj

pokročilých biopaliv je pomalejší, než se očekávalo, a výroba se potýká s problémy s rozšiřováním. V roce 2021 byl podíl pokročilých biopaliv na celkové energii v dopravě v EU jen 0,8%

Populismus

Přestože se Kverulant problematikou biopaliv intenzivně zabývá už celé roky, ani jednou se nestalo, že by si jakákoliv vláda nechala vypracovat analýzu dané problematiky. Přestože Kverulant tomu vyzval všechny vlády. Místo toho naprostá většina vládních politiků jen s větší či menší ochotou jen v Bruselu podíleli na přijímání evropských nařízení, které pak podle potřeby před domácím publikem kritizovali. Nejen proto tak byl Fialou v roce 2022 ohlášený konec povinných biopaliv jen naprostým populismem. V této souvislosti obzvláště bolestivě vyniká zvýšení podílu biosložky v benzínu v lednu 2024.

Green Deal Summit, konference o Zelené dohodě, udržitelnosti, energetice a dobrých příkladech v Česku, 26. září 2023, Praha. Na snímku je premiér Petr Fiala (ODS). ČTK / Deml Ondřej

Měkké přistání

Přestože Kverulant po konci biopaliv volá již od roku 2010, nikdy nežádal, aby biopaliva skončila ze dne na den. Jistěže přimíchávání biopaliv do nafty a benzínu roky klasické pohonné hmoty zdražuje a znehodnocuje. Navíc je zřejmé, že biopaliva životnímu prostředí více škodí, než prospívají, ale přesto všechno si biopaliva, ale především zemědělci, kteří je pěstují, zaslouží měkké přistání. Například postupné utlumení během tří let.

Prosba o podporu

Prosíme podpořte naše dlouhé tažení proti biopalivům jakkoliv malým, zato však pravidelným darem.

Za Kverulantův tým Vojtěch Razima

* Citace z knihy Bjørna Lomborga: Falešný poplach, Argo/Dokořán, 2022.